

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 142/07-44

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 31. augusta 2007 v senáte zloženom z predsedu Jána Lubyho, zo sudkyne Marianny Mochnáčovej a sudcu Ladislava Orosza v konaní o sťažnosti M. M., P., zastúpeného advokátom doc. JUDr. R. P., PhD., JSD., B., vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Považská Bystrica v konaní vedenom pod sp. zn. 4 C 18/05, za účasti Okresného súdu Považská Bystrica, takto

r o z h o d o l :

Základné právo M. M. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Považská Bystrica v konaní vedenom pod sp. zn. 4 C 18/05 p o r u š e n é n e b o l o .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 22. mája 2007 doručená sťažnosť M. M., P. (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátom doc. JUDr. R. P., PhD., JSD., B., v ktorej namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Považská Bystrica (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 4 C 18/05.

Zo sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ podal 10. februára 2005 okresnému súdu návrh na rozvod manželstva a úpravu práv a povinností k maloletému dieťaťu. Okresný súd uznesením zo 16. februára 2005 ustanovil Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny v Púchove (ďalej len „opatrovník“) za opatrovníka pre maloleté dieťa účastníkov v konaní o rozvode. Manželka sťažovateľa ako odporkyňa sa k jeho návrhu vyjadrila písomne 16. mája 2005 s tým, že nemá záujem na obnovení spolužitia a súhlasí s rozvodom so súčasnou žiadosťou o zverenie maloletého dieťaťa do jej opatery na čas po rozvode.

Na pojednávaní 17. mája 2005 účastníci konania predniesli svoje stanoviská a okresný súd vypočul aj poverenú zamestnankyňu opatrovníka. Okresný súd odročil pojednávanie na neurčito za účelom pripojenia spisového materiálu z Českej republiky a vyšetrovacieho spisu, pretože odporkyňa sa s maloletým dieťaťom zdržiavala od 14. decembra 2004 v Českej republike. Spisový materiál z Českej republiky bol okresnému súdu doručený 19. júla 2005. Napriek uvedenej skutočnosti bol okresný súd v ďalšom období nečinný, pričom až 3. februára 2006 uznesením ustanovil súdneho znalca z odboru psychológia.

Pojednávanie nariadené na 14. marec 2006 okresný súd odročil na neurčito z dôvodu prebiehajúceho znaleckého dokazovania. Znalecký posudok bol vypracovaný 30. júna 2006. Pojednávanie stanovené na 30. január 2007 bolo odročené z dôvodu prerokovania námietky

odporkyne proti zaujatosti súdnej znalkyne Krajským súdom v Trenčíne (ďalej len „krajský súd“). Ďalšie pojednávanie sa uskutočnilo 22. marca 2007, na ktorom okresný súd vykonal ďalšie dokazovanie vo veci, pričom uznesením z 30. marca 2007 okresný súd rozhodol o vykonaní kontrolného znaleckého dokazovania znalcom v Českej republike.

Z príloh predložených k sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ podal 30. novembra 2006 žiadosť o urýchlené nariadenie pojednávania z dôvodu zabezpečenia záujmov maloletého dieťaťa, čím prejavil nespokojnosť s priebehom namietaného konania. Sťažovateľ zároveň požiadal ústavný súd o prerokovanie jeho sťažnosti podľa § 26 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ako naliehavej z dôvodu zabezpečenia záujmov maloletého dieťaťa a výkonu jeho rodičovských práv.

Na základe uvedených skutočností sťažovateľ navrhuje, aby vo veci jeho sťažnosti ústavný súd vydal nasledovný nález:

„1. Základné právo M. M. na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov upravené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote upravené v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Považská Bystrica v konaní vedenom pod sp. zn. 4 C 18/05 porušené bolo.

2. Okresnému súdu Považská Bystrica prikazuje, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 4 C 18/05 konal bez zbytočných prieťahov.

3. M. M. priznáva finančné zadostučinenie v sume 100 000 Sk (slovom stotisíc slovenských korún), ktoré mu je Okresný súd Považská Bystrica povinný zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Okresný súd Považská Bystrica je povinný uhradiť M. M. trovy právneho zastúpenia v sume 7 300,- Sk (slovom sedemtisíc tristo slovenských korún) na účet jeho právneho zástupcu JUDr. R. P. do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.“

Sťažovateľ a jeho právny zástupca zároveň požiadali o anonymizáciu údajov.

Ústavný súd sťažnosť predbežne prerokoval a uznesením č. k. IV. ÚS 142/07-26 zo 6. júna 2007 ju prijal na ďalšie konanie. Po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie ústavný súd vyzval právneho zástupcu sťažovateľa a predsedu okresného súdu, aby sa vyjadrili, či trvajú na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie. Predsedu okresného súdu ústavný súd zároveň vyzval, aby sa vyjadril k sťažnosti. Právny zástupca sťažovateľa a predseda okresného súdu oznámili, že netrvajú na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie.

Vzhľadom na oznámenia právneho zástupcu sťažovateľa a predsedu okresného súdu, že netrvajú na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie, ústavný súd v súlade s § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil od ústneho pojednávania, keďže od neho nebolo možné očakávať ďalšie objasnenie veci.

Vyjadrenie predsedníčky okresného súdu č. Spr. 1422/07 zo 4. júla 2007 bolo ústavnému súdu doručené 10. júla 2007. V predmetnom vyjadrení je uvedené:

„Návrh na začatie konania bol doručený na tunajší súd 10. 02. 2005 a od podania návrhu boli v konaní vykonané úkony, ktoré sú uvedené v prílohe tohto vyjadrenia.

Pokiaľ ide o obsah samotnej sťažnosti spočívajúcej v tom, že tunajší súd neposkytol dostatočnú ochranu právam a oprávneným záujmom, k jednotlivým tvrdeniam uvádzame:

Nie je pravdou, že po podaní návrhu bol ustanovený opatrovník a doručený návrh na vyjadrenie a že súd vytýčil - určil termín pojednávania za takéhoto stavu o 3 mesiace. V tomto období totiž súd vykonal aj výsluch odporkyne prostredníctvom dožiadaného súdu v Českej republike a po jeho vykonaní určil termín pojednávania, čo bolo v primeranej lehote.

K ďalšiemu bodu sťažnosti, že súd ustanovil znalca až po 9 mesiacoch po pojednávaní máme za to, že ani toto tvrdenie nie je objektívne. V skutočnosti v tomto období prebiehalo trestné konanie voči sťažovateľovi pre trestný čin týrania blízkej a zverenej osoby a súd vykonával opatrenia, aby sa mohol oboznámiť s výsledkami, čo bolo potrebné na rozhodnutie vo veci, vzhľadom na jej charakter. Súd tiež v tomto období rozhodoval o návrhu otca na vydanie predbežného opatrenia a dodržal procesné lehoty. Spis bol tiež v tomto období na Krajskom súde v Trenčíne, na rozhodovanie o odvolaní voči rozhodnutiu

o predbežnom opatrení, kde bol predložený 21. 9. 2005 a vrátil sa prvostupňovému súdu 28. 11. 2005. Termín pojednávania bol určený na 3. januára 2006, na ktorom účastníci navrhli vykonať znalecké dokazovanie a teda počas tohto obdobia sťažovateľ ani tento dôkaz nenavrhol. Znaleckú úlohu tiež nebolo možné vykonať bez doručenia spisu znalkyni. Pokiaľ ide o úlohy po podaní posudku - rozhodnutie o vznesenej námietke voči znalkyni - rozhodnutie v tejto veci má podľa nášho názoru vplyv na vyhodnotenie znaleckého posudku, ako dôkazu a preto bolo potrebné o námietkach procesne rozhodnúť.

Pokiaľ ide o prietahy spôsobované matkou dieťaťa, súd využil všetky prostriedky, ktoré mu umožňuje zákon, aby takýmto prietahom zabránil. Úkony súdu smerovali k meritu veci a to, že vo veci bolo nariadené rozsiahle znalecké dokazovanie, vyplynulo zo zlých vzťahov rodičov, ktoré majú vplyv na rozhodovanie o maloletom dieťati.

Sťažovateľ sa v priebehu konania neobrátil na predsedu súdu so sťažnosťou na prietahy v konaní. ... K vyjadreniu pripájame zoznam úkonov...

- *Navrhovateľ podal návrh na tunajší súd dňa 10. 2. 2005,*
- *15. 2. 2005 bolo vypracované dožiadanie pre Okresný súd Karlove Vary za účelom výsluchu odporkyne, zároveň bola vyžiadaná správa z Daňového úradu Púchov, ohľadom daňového priznania navrhovateľa za rok 2004 a správu z MÚ Púchov ohľadom osobných a majetkových pomerov oboch účastníkov konania.*
- *vybavené dožiadanie z Okresného súdu Karlove Vary bolo vrátené tunajšiemu súdu dňa 8. 4. 2005,*
- *12. 4. 2005 súd vytýčil pojednávanie na 17. 5. 2005,*
- *23. 3. 2005 podal navrhovateľ návrh na vydanie predbežného opatrenia na úpravu styku s maloletým, podanie bolo zapísané do senátu 11 P 166/05, 7. 4. 2005 bolo prevedené do senátu 4 C 18/05,*
- *11. 4. 2005 navrhovateľ zobral návrh na vydanie predbežného opatrenia späť,*
- *uznesením zo dňa 14. 4. 2005 súd konanie v časti o vydanie predbežného opatrenia zastavil.*
- *na pojednávanie dňa 17. 5. 2005 sa dostavili osobne všetci účastníci konania, pojednávanie bolo odročené za účelom pripojenia vyšetrovacieho spisu, nakoľko v tom čase prebiehalo konanie vedené voči navrhovateľovi pre trestný čin týrania blízkej a zverenej osoby, pojednávanie bolo odročené aj za účelom pripojenia spisu Okresného*

súdu Karlove Vary 23 Nc 121/04, OS PB 11 P 784/04 a za účelom vyžiadania správy z Magistrátu Mesta Karlove Vary, odbor zdravotných a sociálnych vecí ohľadom starostlivosti odporkyne o dieťa.

- *správy zhora boli vyžiadané dňa 24. 5. 2005.*
- *2. 6. 2005 bola doručená správa OR PZ v Považskej Bystrici, 13. 6. 2005 bola doručená správa z Magistrátu Mesta Karlove Vary,*
- *17. 6. 2005 bolo urgované zaslanie spisu z OS Karlove Vary,*
- *23. 6. 2005 bola doručená odpoveď OS Karlove Vary tunajšiemu súdu ohľadom zaslania vyžiadaného spisu,*
- *11. 7. 2005 výzva navrhovateľovi na zaslanie všetkých rozhodnutí zo spisu OS Karlove Vary 23 Nc 121/04,*
- *19. 7. 2005 - vyžiadané rozhodnutia boli navrhovateľom doručené tunajšiemu súdu,*
- *20. 7. 2005 bol spis daný na kalendár 1. 9. 2005 s tým, že bude opätovne vyžiadaná správa od OR PZ SR v Považskej Bystrici ohľadom stavu konania vedeného proti navrhovateľovi pre trestný čin týrania blízkej a zverenej osoby,*
- *2. 9. 2005 podal navrhovateľ návrh na vydanie predbežného opatrenia na úpravu styku s maloletým,*
- *5. 9. 2005 pripojený spis Okresnej prokuratúry v Považskej Bystrici sp. zn. 2 Pv 32/05,*
- *8. 9. 2005 súd vydal predbežné opatrenie,*
- *20. 9. 2005 podal proti uzneseniu o vydaní predbežného opatrenia navrhovateľ odvolanie,*
- *21. 9. 2005 bol spis predložený KS TN,*
- *6. 10. 2005 spis vrátený z KS TN za účelom doručenia uznesenia o vydaní PO kolíznemu opatrovníkovi,*
- *7. 10. 2005 uznesenie o vydaní PO doručené opatrovníkovi,*
- *14. 10. 2005 bolo doručené z KS TN odvolanie odporkyne, ktoré dňa 29. 9. 2005 bolo doručené priamo Krajskému súdu TN,*
- *24. 10. 2005 bol spis predložený KS TN,*
- *28. 11. 2005 - doručené uznesenie KS TN zo dňa 9. 11. 2005,*
- *1. 12. 2005 uznesenie KS TN doručované účastníkom konania,*
- *3. 1. 2006 súd vytýčil pojednávanie na 14. 3. 2006,*

- 1. 2. 2006 podal navrhovateľ návrh na nariadenie pedopsychologického vyšetrenia dieťaťa,
- uznesením zo dňa 3. 2. 2006 súd ustanovil znalca z odboru psychológie,
- 14. 2. 2006 - vypracované dožiadanie pre znalkyňu s tým, aby vypracovala znalecký posudok v lehote 30 dní, nakoľko vo veci je vytýčený termín pojednávania na 14. 3. 2006,
- 20. 2. 2006 bola vyzvaná telefonicky prostredníctvom VSÚ z OS Banská Bystrica znalkyňa, aby sa dostavila na OS B. B. za účelom prevzatia spisu OS PB za účelom vypracovania znaleckého posudku,
- 24. 2. 2006 znalkyňa prevzala spis OS PB 4 C 18/05,
- 28. 2. 2006 podanie znalkyne na tunajší súd - žiadosť o zabezpečenie účasti odporkyne na vyšetrení dňa 6. 3. 2006 z dôvodu jej neúčasti na vyšetrení dňa 27. 2. 2006, kde sa dostavil len navrhovateľ, zároveň požiadala znalkyňa o predĺženie lehoty na podanie ZP
- 28. 2. 2006 kontaktovaný telefonicky právny zástupca odporkyne, upovedomený o termíne vyšetrenia u znalkyne dňa 6. 3. 2006 s tým, aby zabezpečil účasť odporkyne na vyšetrení
- 6. 3. 2006 - ÚZ znalkyne o nedostavení sa odporkyne na vyšetrení dňa 6. 3. 2006
- 7. 3. 2006 - ÚZ právneho zástupcu odporkyne - ospravedlnenie neúčasti odporkyne na vyšetrení dňa 6. 3. 2006
- 8. 3. 2006 - zrušený T 14. 3. 2006 z dôvodu prebiehajúceho znaleckého dokazovania
- 10. 3. 2006 - predĺžená lehota znalkyni na vypracovanie ZP
- 15. 3. 2006 - oznámenie znalkyne o vytýčení termínu vyšetrenia na 27. 3. 2006
- 15. 3. 2006 - oznámený T vyšetrenia u znalkyne navrhovateľovi a odporkyni
- 28. 3. 2006 - správa od znalkyne o neúčasti odporkyne na vyšetrení dňa 27. 3. 2006
- 28. 3. 2006 - oznámenie znalkyne o novom T vyšetrenia dňa 18. 4. 2006
- 28. 3. 2006 - oznámený T vyšetrenia účastníkom konania a znalkyni predĺžená lehota do 30. 4. 2006
- 13. 4. 2006 žiadosť OO PZ SR Banská Bystrica o zabezpečenie asistencie polície dňa 18. 4. 2006
- 24. 4. 2006 - doručené ospravedlnenie odporkyne na vyšetrení dňa 18. 4. 2006

- 28. 4. 2006 - oznámený nový T vyšetrenia znalkyňou na deň 11. 5. 2006, zároveň oznámený účastníkom konania
- uznesením zo dňa 3. 5. 2006 - uložená poriadková pokuta odporkyni
- 4. 4. 2006 bola znalkyňa kontaktovaná telefonicky VSÚ z BB na predloženie znaleckého posudku s tým, že znalkyňa oznámila, že nový termín vyšetrenia bol stanovený na 18. 4. 2006, keďže sa odporkyňa opakovane nedostavila,
- 19. 5. 2006 - urgovaná znalkyňa na podanie znaleckého posudku,
- 25. 5. 2006 urgovaná znalkyňa na predloženie ZP
- 26. 5. 2006 - odvolanie odporkyne voči uzneseniu o uložení poriadkovej pokuty
- 30. 5. 2006 - žiadosť znalkyne o predĺženie lehoty na podanie ZP
- 2. 6. 2006 - predĺžená lehota na podanie ZP do 30. 6. 2006
- 6. 6. 2006 - urgovaná znalkyňa na podanie ZP
- 3. 7. 2006 znalkyňa doručila spis 4 C 18/05 spolu s vypracovaným znal. posudkom na OS BB,
- 17. 7. 2006 - spis 4 C 18/05, spolu so ZP doručený tunajšiemu súdu,
- 18. 7. 2006 spis predložený VSÚ za účelom likvidácie znalečného,
- 24. 7. 2006 vypracované uznesenie o priznaní znalečného znalkyni,
- 10. 8. 2006 doručovaná námietka zaujatosti odporkyne znalkyni na vyjadrenie,
- 17. 8. 2006 spis predložený KS TN z dôvodu odvolania odporkyne voči uzneseniu o uložení poriadkovej pokuty,
- 12. 10. 2006 doručené uznesenie KS TN zo dňa 19. 9. 2006 - rozhodnutie o odvolaní odporkyne voči uzneseniu o uložení poriadkovej pokuty,
- 22. 9. 2006 vyjadrenie znalkyne k námietke zaujatosti,
- 3. 11. 2006 - uznesenie - rozhodnutie o námietke zaujatosti znalkyne,
- 4. 12. 2006 - vytýčený termín na 30. 1. 2007,
- 15. 12. 2006 odvolanie odporkyne voči uzneseniu o nevyhlúčení znalkyne
- 7. 12. 2006 - zrušený termín,
- 11. 12. 2006 spis predložený KS TN,
- 25. 1. 2007 - doručené uznesenie KS TN zo dňa 29. 12. 2006, právoplatné 7. 2. 2007 - rozhodnutie o odvolaní odporkyne proti uzneseniu o nevyhlúčení znalkyne z úkonov znaleckej činnosti,

- 13. 2. 2007 - vytýčený termín na 22. 3. 2007, na pojednávanie boli predvolaní účastníci konania a znalkyňa, pojednávanie bolo odročené na neurčito, za účelom kontrolného znaleckého dokazovania,
- 30. 3. 2007 - vypracované dožiadanie pre OS Karlove Vary, za účelom ustanovenia znalca,
- 23. 4. 2007 - potvrdenie o prijatí dožiadania OS Karlove Vary,
- 24. 4. 2007 - uznesenie o priznaní znaleckého znalkyni,
- 18. 4. 2007 - návrh navrhovateľa na vydanie predbežného opatrenia,
- 26. 4. 2007 - uznesením zamietnutý návrh na vydanie predbežného opatrenia,
- 14. 5. 2007 - odvolanie navrhovateľa voči predbežnému opatreniu,
- 14. 5. 2007 - spis predložený KS TN,
- 31. 5. 2007 - doručené uznesenie KS TN zo dňa 28. 5. 2007, právoplatné 6. 6. 2007,
- 15. 6. 2007 navrhovateľ vzniesol námietku zaujatosti voči ustanovenej znalkyni
- 20. 6. 2007 - spis predložený KS TN za účelom rozhodnutia o námietke zaujatosti sudcu,
- 26. 6. 2007 - žiadosť o vykonanie dôkazu pre Okresný súd Karlove Vary
- 27. 6. 2007 - spis vrátený z KS TN,
- 29. 6. 2007 - návrh navrhovateľa na vylúčenie sudkyne z prejednávania a rozhodovania veci.“

Ústavný súd zo súvisiaceho súdneho spisu zistil v zásade rovnaké skutočnosti, ako vo svojom vyjadrení uviedol okresný súd.

Právny zástupca sťažovateľa v stanovisku z 25. júla 2007, ktorým reagoval na vyjadrenie predsedníčky okresného súdu zo 4. júla 2007, uviedol:

«V stanovisku predsedníčky súdu k námietkam sťažovateľa vo vzťahu k postupu súdu pri ustanovovaní znalca (až 9 mesiacov po prvom pojednávaní) súd (i) nespochybnil, že znalec bol ustanovený až po tak dlhej dobe, ale zároveň (ii) súd tvrdí, že na to boli dôvody, spočívajúce v (iia) prebiehajúcim trestnom konaní voči sťažovateľovi a (iib) v skutočnosti, že sťažovateľ ani odporkyňa nenavrhlí ustanovenie znalca skôr. Sťažovateľ dáva do pozornosti ústavného súdu, že trestné stíhanie voči nemu bolo zastavené 26. júla 2005 a na základe sťažnosti odporkyne bolo rozhodnutie o zastavení potvrdené aj Okresnou

prokuratúrou v Považskej Bystrici, a to 26. augusta 2005 (sťažovateľ to uvádzal aj vo svojej sťažnosti, v časti 1. 1.). Ak by aj súd pri rozhodnutí vo veci musel čakať na výsledky trestného stíhania, tak (i) tieto boli známe už 26. augusta 2005 a najmä (ii) súdu nič nebránilo, aby ustanovil znalca ak nie bezodkladne po prvom pojednávaní, tak prinajmenšom bezodkladne po zastavení trestného stíhania. Sťažovateľ, ako uvádza aj vo svojej sťažnosti, zastáva názor, že súd mal vedieť, aj bez potreby navrhnuť znalecké dokazovanie zo strany účastníkov konania, že ak nie je schopný posúdiť vhodnosť zverenia maloletého syna do opatery jedného z rodičov sám, tak nevyhnutne musí ustanoviť znalca, a to bez ohľadu na návrh účastníkov konania (ktorý navyše na vykonanie dôkazu, ktorým je znalecký posudok, nie je potrebný). Z ďalšieho postupu súdu je zrejmé, že znalecký posudok znalca z odboru psychológie bol a stále je pre súd kľúčovým pre rozhodnutie vo veci úpravy práv a povinností rodičov k dieťaťu na čas po rozvode, čo podľa názoru sťažovateľa len podporuje jeho argument, že súd nekonal s náležitou starostlivosťou, akú si konanie o maloleťom vyžaduje, ak s ustanovením znalca čakal 9 mesiacov po prvom pojednávaní, na ktorom bolo zrejmé, že jedinou spornou otázkou v celom konaní je práve a len úprava práv a povinností k dieťaťu na čas po rozvode.

Argument súdu, že v predmetnom období (medzi prvým pojednávaním a ustanovením znalca) súd rozhodoval aj o predbežnom opatrení a že z dôvodu odvolania sa proti rozhodnutiu o predbežnom opatrení bol spis postúpený krajskému súdu v Trenčíne je v celej veci irelevantný a nie je zrejmé, prečo sa ním súd snaží „ospravedlniť“ neprimerané prietahy v čase medzi prvým pojednávaním a ustanovením znalca. Ako ústavný súd vyslovil v odôvodnení iného konania vo veci prietahov v súdnom konaní, týkajúcom sa rozvodu a maloletých osôb, nie je „rozhodovanie o predbežnom opatrení... zákonnou prekážkou v konaní súdu v samotnej rozvodovej veci“ (II. ÚS 66/02). Odhliadnuc od skutočnosti, že návrhy na predbežné opatrenie na úpravu styku s maloletým a zverenie do starostlivosti na čas do rozvodu boli motivované výlučne neefektívnym a pomalým postupom súdu s prihliadnutím na skutkové okolnosti (nedobrovoľný pobyt maloletého v Českej republike), zastáva sťažovateľ názor, že konania o predbežnom opatrení súdu nebránili a nemali brániť konať vo veci samej, prinajmenšom (v predmetnom čase) vykonávať znalecké dokazovanie a pripraviť vec na čo najrýchlejšie rozhodnutie v jej merite. Tieto námietky sťažovateľa sa

plne vzťahujú aj na postup súdu pri rozhodovaní o ďalších návrhoch na vydanie predbežné opatrenia.

Sťažovateľ týmto zároveň navrhuje zmeniť petit sťažnosti v časti 4 týkajúcej sa trov konania, keďže okrem doterajších úkonov právneho zástupcu (prevzatie veci a naštudovanie spisového materiálu a vypracovanie sťažnosti) bol v predmetnej veci vypracovaním tohto stanoviska vykonaný ďalší úkon. Sťažovateľ navrhuje znenie petitu sťažnosti v časti 4. zmeniť nasledovne:

„4. Okresný súd Považská Bystrica je povinný uhradiť M. M. trovy právneho zastúpenia v sume 10 950,- Sk (slovom sedemtisíc tristo slovenských korún) na účet jeho právneho zástupcu JUDr. R. P. do dvoch mesiacov odo dňa právoplatnosti tohto nálezu.“»

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovateľ sa svojou sťažnosťou domáhal vyslovenia porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov.

Sťažovateľ zároveň namietal aj porušenie čl. 6 ods. 1 dohovoru, podľa ktorého každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom. Ústavný súd si pri výklade práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie veci v primeranej lehote. Z uvedeného dôvodu nemožno v obsahu týchto práv vidieť zásadnú odlišnosť (II. ÚS 55/98, I. ÚS 28/01, I. ÚS 20/02).

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (čo platí aj pokiaľ ide o čl. 6 ods. 1 dohovoru) vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou „Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu“ (m. m. IV. ÚS 221/04).

Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

Táto povinnosť súdu a sudcu vyplýva z § 6 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), ktorý súdom prikazuje, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 OSP, podľa ktorého len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Sudca je podľa § 117 ods. 1 OSP povinný robiť vhodné opatrenia, aby sa zabezpečilo splnenie účelu pojednávania a úspešné vykonanie dôkazov. Ďalšia významná povinnosť pre sudcu vyplýva z § 119 ods. 1 OSP, podľa ktorého sa pojednávanie môže odročiť len z dôležitých dôvodov, ktoré sa musia oznámiť. Ak sa pojednávanie odročuje, predseda senátu alebo samosudca spravidla oznámi deň, kedy sa bude konať nové pojednávanie.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prieťahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup

samotného súdu (3). V súlade s judikatúrou EŠLP v rámci prvého kritéria ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (I. ÚS 19/00, II. ÚS 32/02). Podľa uvedených kritérií posudzoval ústavný súd aj sťažnosť sťažovateľa.

Pokiaľ ide o kritérium „právna a faktická zložitosť veci“, predmetom konania pred okresným súdom je rozhodovanie o rozvode manželstva so súčasťou úpravou práv a povinností k maloletému dieťaťu. Vzhľadom na nutnosť nariadenia znaleckého dokazovania a kontrolného znaleckého dokazovania, kde najmä otázka zverenia maloletého dieťaťa do starostlivosti jedného z rodičov na čas po rozvode manželstva vyžaduje podrobné preskúmanie vhodných podmienok pre jeho výchovu, ako aj snaha oboch účastníkov konania (rodičov) dosiahnuť, aby bol maloletý zverený práve do ich starostlivosti, ústavný súd konštatoval, že konkrétne okolnosti posudzovanej veci majú objektívne vplyv na doterajšiu dĺžku súdneho konania. Po právnej stránke ide o vec, ktorá patrí k štandardnej agende všeobecných súdov, a preto ju nemožno považovať za zložitú.

Správanie účastníka konania je druhým kritériom pri rozhodovaní o tom, či v konaní pred súdom došlo k zbytočným prietahom, a tým aj k porušeniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Ústavný súd pri preskúmaní spisu vedeného pod sp. zn. 4 C 18/05 zistil, že dĺžku predmetného konania podstatnou mierou ovplyvnili aj procesné úkony sťažovateľa ako účastníka konania v zmysle príslušných ustanovení OSP.

Zo spisu vyplýva, že okresný súd vykonával v obdobiach od 23. marca 2005 do 11. apríla 2005, od 2. septembra 2005 do 1. decembra 2005 a od 18. apríla 2007 do 31. mája 2007 procesné úkony súvisiace s návrhmi sťažovateľa z 23. marca 2005, 2. septembra 2005 a 18. apríla 2007 na vydanie predbežného opatrenia na úpravu styku s maloletým dieťaťom.

Ďalej na základe návrhu sťažovateľa z 1. februára 2006 okresný súd uznesením č. k. 4 C 18/05-107 z 3. februára 2006 nariadil znalecké dokazovanie v odbore pedopsychológie výsluchom sťažovateľa, odporkyne a ich maloletého dieťaťa. Termíny

výsluchov stanovené súdnou znalkyňou na 27. február 2006, 27. marec 2006 a 18. apríl 2006 boli odložené z dôvodu odporkyňou predložených lekárskeých a psychologických správ o nepriaznivom zdravotnom stave maloletého dieťaťa. Po výsluchu sťažovateľa, odporkyne a maloletého dieťaťa, ktorý sa uskutočnil 11. mája 2006, bol 30. júna 2006 vypracovaný znalecký posudok č. 3/2006.

Ústavný súd z predloženého spisu zistil, že z celkovej dĺžky konania, ktoré trvalo ku dňu podania sťažnosti 27 mesiacov, okresný súd vykonával 10 mesiacov procesné úkony spojené s uvedenými podaniami sťažovateľa. Ústavný súd v rámci svojej stabilizovanej judikatúry uvádza, že nie je možné pripísať na ťarchu všeobecného súdu časový úsek konania, počas ktorého všeobecný súd rozhoduje v zákonných lehotách o procesných návrhoch účastníka konania (m. m. III. ÚS 274/03, III. ÚS 97/05). Tento záver je potrebné aplikovať aj na posudzované konanie.

Tretím hodnotiacim kritériom, uplatnením ktorého ústavný súd zisťoval, či došlo k porušeniu práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, bol postup samotného okresného súdu. Ústavný súd zároveň pri posudzovaní prihliadal aj na § 100 ods. 1 OSP, podľa ktorého len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Ústavný súd z predloženého spisu vedeného pod sp. zn. 4 C 18/05 zistil, že po prijatí návrhu na začatie konania podaného sťažovateľom 10. februára 2005 okresný súd vykonal 15. februára 2005 úkony, ktorými boli vyžiadané relevantné písomnosti - dožiadanie pre Okresný súd Karlove Vary vzhľadom na pobyt odporkyne a maloletého dieťaťa v Českej republike. Následne po rozhodovaní o návrhu sťažovateľa na vydanie predbežného opatrenia okresný súd vykonal dokazovanie vo veci na pojednávaní 17. mája 2005. Uvedené pojednávanie bolo uznesením odročené na neurčito za účelom pripojenia vyšetrovacieho spisu týkajúceho sa trestného konania vedeného proti sťažovateľovi pre trestný čin týrania blízkej a zverenej osoby a spisu Okresného súdu Karlove Vary vedeného pod sp. zn.

23 Nc 121/04, spisu okresného súdu vedeného pod sp. zn. 11 P 784/04 a vyžiadania správ z Magistrátu mesta Karlove Vary vo veci starostlivosti odporkyne o maloleté dieťa.

Okresnému súdu bola 2. júna 2006 doručená správa Okresného riaditeľstva Policajného zboru Považská Bystrica, že v trestnom konaní týkajúcom sa sťažovateľa bolo nariadené znalecké dokazovanie a vyšetrovanie nie je skončené. Sťažovateľ bol následne 12. júla 2005 okresným súdom vyzvaný na predloženie relevantných písomností týkajúcich sa predmetu konania. Okresný súd po predložení listín sťažovateľom 19. júla 2005 vydal 20. júla 2005 pokyn na uloženie spisu na lehotu do 1. septembra 2005 a opätovné vyžiadanie správy od Okresného riaditeľstva Policajného zboru Považská Bystrica o stave trestného konania.

Okresný súd v ďalšom období od 2. septembra 2005 do 1. decembra 2005 vykonával procesné úkony spojené s návrhom sťažovateľa na vydanie predbežného opatrenia, o ktorom krajský súd v odvolacom konaní uznesením č. k. 19 Co 317/05-94 z 9. novembra 2005 rozhodol tak, že návrh na nariadenie predbežného opatrenia zamietol. Súčasne bol v predmetnom konaní pripojený aj spis Okresnej prokuratúry Považská Bystrica vedený pod sp. zn. 2 Pv 32/05, a to od 5. septembra 2005 do 28. novembra 2005.

Po nadobudnutí právoplatnosti uznesenia krajského súdu nariadil okresný súd 3. januára 2006 termín pojednávania na 14. marec 2006. Uznesením okresného súdu č. k. 4 C 18/05-107 z 3. februára 2006 bolo na návrh sťažovateľa z 1. februára 2006 nariadené znalecké dokazovanie. Okresný súd následne predĺžil termín vypracovania znaleckého posudku do 30. júna 2006 z dôvodu viacnásobnej neprítomnosti odporkyne a maloletého dieťaťa na termínoch výsluchu stanovených znalkyňou, pretože odporkyňa mu predložila lekárske a psychologické správy o nepriaznivom zdravotnom stave maloletého dieťaťa, pre ktorý sa nemohlo zúčastniť výsluchu pred súdnou znalkyňou.

Po predložení znaleckého posudku poverenou znalkyňou (17. júla 2006) okresný súd uznesením č. k. 4 C 18/05-247 z 24. júla 2006 priznal znalečné za vypracovanie znaleckého posudku. Následne okresný súd od 10. augusta 2006 rozhodoval o námietke zaujatosti

vznesenej odporkyňou proti súdnej znalkyni, o ktorej krajský súd v odvolacom konaní uznesením č. k. 4 Co 370/2006-274 z 29. decembra 2006 rozhodol tak, že potvrdil odvolaním napadnuté prvostupňové rozhodnutie, podľa ktorého nie sú dôvody pre vylúčenie znalkyne zo znaleckého dokazovania. Predmetný spis sa tiež počas uvedeného obdobia nachádzal od 17. augusta 2006 do 12. októbra 2006 na krajskom súde v dôsledku odvolania podaného odporkyňou proti uzneseniu okresného súdu č. k. 4 C 18/05-215 z 3. mája 2005, ktorým jej bola uložená poriadková pokuta za opakované nedostavenie sa na výsluch k znalkyni. Krajský súd uznesením č. k. 4 Co 276/2006-251 z 19. septembra 2006 zmenil napadnuté uznesenie okresného súdu tak, že odporkyňu neuložil poriadkovú pokutu.

Okresný súd následne po vrátení spisu z krajského súdu 25. januára 2007 vydal 29. januára 2007 pokyn na doručenie tohto uznesenia účastníkom konania a 13. februára 2007 nariadil termín pojednávania na 22. marec 2007. Na uvedenom pojednávaní bolo vykonané ďalšie dokazovanie vo veci výsluchom znalkyne a predvolaných svedkov, ako aj oboznámením sa s relevantnými listinami. Na základe výsledkov dokazovania a námietky zaujatosti vznesenej odporkyňou po výpovedi znalkyne bolo pojednávanie uznesením odročené na neurčito za účelom nariadenia kontrolného znaleckého dokazovania.

Okresný súd vydal 23. marca 2007 pokyn na vykonanie úkonov v súvislosti s ustanovením znalca v Českej republike a následne od 18. apríla 2007 do 31. mája 2007 uskutočňoval procesné úkony súvisiace s návrhom sťažovateľa z 18. apríla 2007 na vydanie predbežného opatrenia na ďalšiu úpravu styku s maloletým dieťaťom. Okresný súd tiež uznesením č. k. 4 C 18/05-320 z 24. apríla 2007 priznal znalečné znalkyni za účasť na pojednávaní konanom 22. marca 2007. Okresný súd uznesením č. k. 4 C 18/05-417 z 26. apríla 2007 návrh na vydanie predbežného opatrenia zamietol. Sťažovateľ podal proti uvedenému uzneseniu 14. mája 2007 odvolanie, o ktorom krajský súd uznesením č. k. 17 Co 156/2007-438 z 28. mája 2007 rozhodol tak, že potvrdil napadnuté uznesenie okresného súdu.

Okresný súd vykonal 29. mája 2007, 13. júna 2007 a 26. júna 2007 úkony súvisiace s kontrolným znaleckým dokazovaním a 11. júna 2007 predložil spis krajskému súdu na

rozhodnutie o námietke zaujatosti proti zákonnej sudkyňi vznesenej sťažovateľom podaním z 26. apríla 2007. Spis bol okresnému súdu vrátený krajským súdom 27. júna 2007. Okresnému súdu bolo 15. júna 2006 doručené podanie sťažovateľa - námietka zaujatosti proti znalkyni poverenej vypracovaním kontrolného znaleckého posudku a 29. júna 2007 mu bolo doručené podanie sťažovateľa - návrh na vylúčenie zákonnej sudkyne z prerokúvania a rozhodovania danej veci.

Na základe zistených skutočností je možné konštatovať, že na rýchlость postupu okresného súdu v danej veci mali a majú objektívny vplyv procesné podania účastníkov konania, o ktorých je okresný súd povinný riadne rozhodnúť. Všetky procesné podania sťažovateľa boli okresným súdom preskúmané a vybavované obratom, preto nie je možné doterajšiu dĺžku konania pripísať na ťarchu okresného súdu. Z uvedených dôvodov ústavný súd postup okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 4 C 18/05 vyhodnotil ako konanie, ktoré primerane konkrétnym okolnostiam veci smeruje k odstráneniu právnej neistoty sťažovateľa. Na základe toho ústavný súd dospel k záveru, že okresný súd neporušil základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a ani jeho právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako je to uvedené vo výrokovej časti tohto nálezu.

Vzhľadom na to, že označené práva sťažovateľa postupom okresného súdu neboli porušené, bolo už bez právneho dôvodu zaoberať sa ostatnými návrhmi sťažovateľa.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 31. augusta 2007